MI·UJSÁG AZ·ÁLLAT·KERTBEN?

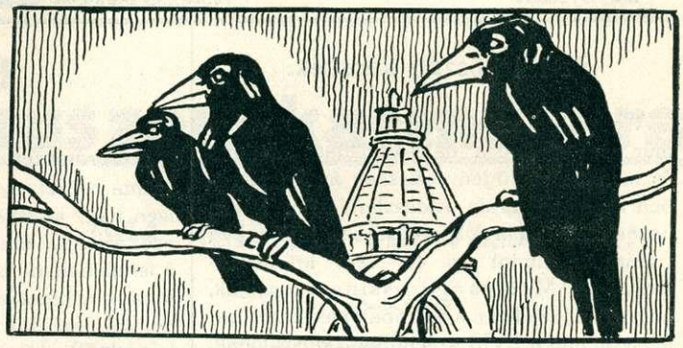

BUDAPEST·SZÉKESFŐVÁROS·ÁLLAT·ÉS·NÖVÉNYKERTJÉNEK·KÖZLEMÉNYEI

Budapest, 1914. | I. évfolyam. 2. szám. | Péntek, július 3.

Egyes szám ára: 10 f

Dr. LENDL ADOLF és Dr. MÁRKUS JENŐ közreműködésével szerkeszti: RAITSITS EMIL

Megjelen május—szeptember hónapokban minden kedden és pénteken, azontúl havonta legalább egyszer. ✲ „A TERMÉSZET" melléklapja

A mi Szimfonikus zenekarunk.

Állatkertünknek kettős célja van, egyfelől a természettudományi ismeretek terjesztése, megkedveltetése, másfelől a nagyközönség szórakoztatása.

Ennek az utóbbi célnak áll a szolgálatában a mi szimfonikus zenekarunk, amelyet első ízben az állatkert megnyitási esztendejében szerveztünk.

A szimfonikus zenekar egyik jelentős kulturális vállalkozásunk, amely az állatkert esti látogatottságának legfontosabb tényezője, mert hiszen a közönség javarésze esténként azért a nemes élvezetért keresi fel kertünket, amit a zenekar magas szinvonalon álló, művészi játéka nyújt.

A zenekar szervezése — eltekintve a vele járó nagy anyagi költségektől — nem csekély nehézségekkel járt. Mint úttörők, teljes bizonytalanság előtt állottunk, mert hiszen a nyári szimfonikus hangversenyek nálunk eleddig egészen ismeretlenek voltak. Ismerve azonban a mi közönségünk zeneszeretetét, zenei hozzáértését, bizalommal láttunk tervünk keresztülviteléhez. Lehetetlennek tartottuk, hogy — úgy, miként a külföldön — a szimfonikus zenekar ne nyerje ki nálunk is a közönség tetszését, szeretetét.

És ebben a várakozásunkban nem is csalódtunk.

A közönség mindjárt kezdetben osztatlan szeretetébe és elismerésébe fogadta zenekarunkat s ez a szeretet, ez az elismerés évről-évre fokozódik.

Hangversenyeinknek ma már 4—5 ezer főből álló rendes törzsközönsége van, az elite és a klasszikus estélyeken, valamint vendégművészeink és karnagyaink művészetében pedig igen sokszor nyolcezer hallgató is gyönyörködik.

Szimfonikus zenekarunk az első esztendőben 40 tagból állott és a zenészek számát hetenként kétszer: kedden és pénteken, a klasszikus estélyeken, 60 tagra kiegészítettük.

Tavaly óta délután 40, esténként pedig állandóan 62 tagú összeállításban játszik a zenekar, hogy a legnagyobb művészi feladatokra is képes legyen.

Meggyőződésünk, hogy a mi szimfonikus zenekarunk nyári zenei életünkben nagy űrt pótol és hogy amellett, hogy nemes szórakozást nyújt, egyúttal kulturális hivatást is tölt be, mert mindenki számára könnyen hozzáférhetően, olcsó belépő díjak mellett, terjesztője a nemes zeneköltészetnek, megkedveltetője az orchesztralis zenének.

Dr. M. J.

Szelid kőszáli kecskék.

A kőszáli kecske (Capra ibex L.) vadon már csak elvétve a déli Alpokban található és nem tisztavérű tenyésztésben az Apeninekben az olasz király vadászterületein. Régen hazánkban is élt. A Szepességben 1517 évben vadászták, amint ezt egy régi krónikából tudjuk. Bél Mátyás és Grossinger tagadják, hogy ő az idejükben a Tátrában még élt volna; tehát ott már a XVIII. században kipusztították. Petényi szorgalmasan kutatott utána 1837-ben, de nyomát sem találta már az északi Kárpátokban. Úgy látszik azonban, hogy Erdély magas hegységeiben tovább tartotta magát ez a faj. Bielz szerint 1815—17 között a fogarasi és árpási havasokban még lőttek kőszáli kecskéket; a Retyezáton pedig még 1850-ben is lehetett őket látni, amint inni mentek a tengerszemekhez. A M. Nemzeti Múzeum gyűjteményében van egy szép kitömött példány 1876-ból, amelyet Piemontban ejtettek el.

Mi újabban három szép példányt szereztünk Olaszországból és a nagy sziklahegyen helyeztük el őket az angora kecskék mellett külön udvarban. Kezdetben sok bajt és gondot okoztak nekünk, mert a harmadfélméter magas drótháló kerítést helyből átugrották esténkint és azután — ha besötétedett — legelni tértek a kertbe; reggelre, ha hajnalodni kezdett, maguktól visszakívánkoztak udvarukba pihenni és visszaszöktek a magas kerítésen át. Éjjelenként őriztetni kellett őket ez okból, hogy kárt ne tegyenek a kert virágaiban. Három hét alatt azonban sikerült őket annyira megszelidíteni, hogy leszoktak már a szökésről és most nyugodtan pihennek-alszanak éjjel, nappal pedig mozognak az udvarukban és eszik a jó zabot és szénát meg a sóskifliket, amiket kapnak. — A jól tartott állatok könnyen megszelidülnek.

—o—

Eladó állatok.

Az állatkertben néhány állathoz alkalmilag igen jutányos áron lehet hozzájutni. Eladó most egy hathónapos oroszlánkölyök, amely teljesen szelid, úgy, hogy apró gyerekek is játszhatnak vele még vagy félesztendeig. Az ára 100 korona.

Eladók még shetland ponny-csikók s két darab mokány csődör-csikó, különböző korban. Az állatokat a zebraház udvarán lehet megtekinteni; az árak egyezség szerint.

Fiatal emdeni ludak is eladók. Megtekinthetők a madárházban.

Eladó egy pár két esztendős fekete bivaly. Mindakettő járomba van szoktatva. Az árak alku szerint.

Néhány tiszta fajta szilaj-szarvasmarha is van eladó, de ezenkívül lehet még venni különböző ritkább fajta állatokat is. Érdeklődőknek szívesen adunk felvilágosítást az irodában.

—o—

HIREK

***

A Természet sikere. „A Természet" első száma — ezt nyugodtan konstatálhatjuk — igen nagy sikert aratott. „A Természet" egyike azoknak a folyóiratoknak, melyeknek hivatásuk a természettudományoknak, főképpen az állattannak népszerűsítése s hogy ezt a feladatát teljesíti, azt bizonyítják a hozzánk érkezett levelek. Olvasóink nagy dicsérettel emlékeznek meg az érdekes olvasmányokról, a szép képekről s a folyóirat gyönyörű nyomdai kiállításáról. „A Természet" első számába dr. Márkus Jenő tanácsnok írt beköszöntőt, dr. Lendl Adolf, az állatkert igazgatója „Madár élet az Aldunán" címmel ismertető cikket, Bársony István „Hajnali portyázás címen tárcát, Raitsits Emil pedig „Állatkertünk konyhája" címen a budapesti állatkert lakóinak élelmezéséről tájékoztatja a közönséget. Feleki Sándor „Fürjfészkek" címmel verset írt; ezenkívül a „Vegyesek" rovata sok érdekes apróságot közöl a természettudományok köréből. Az érdekes folyóiratnak, amely havonta kétszer jelenik meg, félévre négy korona az előfizetési ára. Aki meg akar ismerkedni „A Természet"-tel, egyes számait megkaphatja az állatkerti dohánytőzsdében 40 fillérért, de ehez csatolva van a „Mi ujság az állatkertben?" is. A melléklet nélkül 30 fillér „A Természet" egyes számának ára.

Levél. A következő levelet kaptuk: Igen tisztelt Szerkesztőség! Nagyon megörültünk, amikor a „Mi ujság az állatkertben?" első számát megláttuk. Igazán, hálásan köszönjük az állatkert igazgatóságának azt a figyelmét, hogy állandóan tájékoztat bennünket az újdonságokról. Eddig mindenfelé kérdezősködnünk kellett s így is legfeljebb véletlenségből tudtuk meg az állatkerti eseményeket. Már pedig — azt hisszük nekünk állandó látogatóknak tudnunk kell, hogy mi az ujság idebent a kertben. Az is nagyon jó, hogy három-négy napra előre közlik a hangversenyek műsorát, mert ennek a hiányát is sokszor éreztük. Sok üdvözlet a kedves kis ujságért! Többek nevében: Rónai Magda és Irén.

A mozgó könyvtár. A mozgó könyvtár délelőtt 8 és 11 óra, délután pedig 3 és 5 óra között ad ki könyvet az állatkert látogatóinak. Örvendetes, hogy a könyvkölcsönzők száma napról-napra gyarapszik, ami különösen a délelőtti órákban tűnik fel, amikor is az ifjúság is, a felnőttek is javarészt olvasnak. Igen örvendetes jelenség az is, hogy május óta, amióta a könyvkölcsönzés folyik, még egyetlen kötet sem veszett el, ami nagy dicséretére szolgál az állatkert publikumának. Reméljük, hogy ez így fog maradni a jövőre is. Az állatkert igazgatósága egyébként már a legközelebb ki fogja bővíteni a könyvtárt.

Az élő céltábla képei. Az élő céltábla, melyet a sziklabarlangban mutatnak be, már a mi kertünkben felvett képeket is tartalmazza. A felvételek úgy is mint képek, úgy is mint céltáblák — a közönség itélete szerint — igen jól sikerültek. Különösen tetszik az a kép, amelyen Jónás, a viziló cammog nehézkesen, kedves a tó képe a flamingókkal, érdekesek a bölények, majd a tigrisek barlangjukban. A helyi képekre persze nagyobb kedvvel folyik a céllövészet, mint azokra, amelyeket Hagenbeck állatkertjében vettek fel.

Reiner Frigyes szász királyi udvari karmester három estén át fog vendégszerepelni szimfonikus zenekarunk élén és pedig július 4-én, szombaton, július 7-én, kedden és július 10-én, pénteken. Első hangversenyének műsorát Beethoven, Wagner, Liszt műveiből állították össze, melyek sorában az Egmont és a III. Leonóra nyitányon kívül többek közt ott szerepel a Parsifal előjátéka, a Bolygó hollandi nyitánya és Liszt: Tasso, szimfoniai költeménye. Ez a változatos, gazdag művészi programm alkalmat fog adni az ő sokoldalú, általánosan elismert nagy zenei tudásának és karmesteri rátermettségének a bemutatására. Megemlítjük, hogy Reiner innen Bayreuthbe megy, ahol a „Haus Wahnfried" meghívása folytán részt vesz az ünnepi játékok július 12-én kezdődő főpróbáin. Reiner hangversenyei mindenkor esti 1/2 9 órakor kezdődnek.

Fácántojások. Az idén igen sok fácántojást keltettünk ki részint a keltetőgép segítségével, részint kotlótyúkokkal. 4 arany-, ezüst- és Swinhoë-fácánjaink száma ennek folytán tetemesen meggyarapodott, noha sok fiatal fácánt már el is adtunk ezekből a fajokból. Különösen a vidéki vadásztársulatok és uradalmak szeretik venni újabban ezeket a fácánfajokat, szintúgy a királyfácáncsirkéket is; ebből az utóbbi fajból azonban az idén nem volt eladható párunk egy sem.

Születések az állatkertben. Az utóbbi napokban két őzike, két dámszarvas és egy magyarországi szarvas született az állatkertben; valamennyi nagyon kedves apróság. Az afrikai állatok között született két darab tarajas sül, melyeknek hátán — a gyermekek hite szerint — a tollszárak nőnek. A várromban született hat darab kis sakál, az amerikai fajok közül pedig egy nagyon nevezetes fajnak, az arzonnak lett egy kis fia. Ez a faj, amely a kenguru-házban látható, a legnagyobb ritkaságok közé tartozik. A sűrű születések egyébként azt mutatják, hogy az állatok jó körülmények közt élnek itt az állatkertben.

A NAP gyermekmulatsága az állatkertben. A legközelebbi gyermekmulatságot A NAP rendezi július 8-án szerdán délután 4 órakor a székesfővárosi állatkertben. A mulatság műsora csupa ötletes meglepetés, gyermekeknek való kedves ötlet, kacagtató móka és sok látványosság lesz. Részletes tájékoztatást A NAP legközelebbi számaiban talál az állatkerti gyermekünnepélyek nagyszámú apró publikuma. Kedvezőtlen idő esetén nem szerdán, hanem pénteken (július 10-én) délután 4 órakor lesz A NAP állatkerti gyermekmulatsága.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Többeknek. Újból kérjük a közönséget, hogy ha valami kívánsága van, teljes névaláírással forduljon csak az állatkert igazgatóságához, mert névtelen leveleket nem veszünk figyelembe. Mi szívesen teljesítünk minden lehetőt s az aláírással ellátott levelekre válaszolunk is.

A. Sárika. Most még nem bizonyos, hogy a Pista elefánt melyik napon indul fürdőzni. Mindenesetre kellő időben meg fogjuk írni, mihelyt végleges elhatározás lesz róla.

K. Ferenc. Bachó István, akinek megérkeztét mi is türelmetlenül várjuk, a napokban már Budapesten lesz.

J. O. A kis cikk nem olyan jó, hogy mi közölhetnők.

Az állatkerti szimfonikus zenekar műsora

1914. július 3-án, pénteken:

D. u. 5—7-ig

1. *Fucik:* Teddy induló
2. *Bach:* Hamlet — Nyitány
3. *Massenet:* Manon — Gavotte
4. *Fetrás:* Emlékezés Straussra — Egyveleg

5. *Humperdinck:* Jancsi és Juliska — Előjáték
6. *Lehár:* Luxemburg grófja — Keringő
7. *Donizetti:* Lammermoori Lucia — Ábránd
8. *Jessel:* A városi őrség felvonulása — Jellemkép

Este 1/2 9—1/2 12-ig

NÉPSZERŰ-ESTÉLY

1. *Wagner:* Tannhäuser — Bevonulási induló
2. *Volkmann:* III. Rikhárd nyitány
3. *Schumann:* Álmodozás — Vonósnégyes
4. *Zichy:* Roland mester — Ábránd

5. *Rossini:* Tell Vilmos — Nyitány
6. *Tschaikowsky:* Diótörő — *a)* kinai tánc, *b)* orosz tánc
7. *Strauss:* Déli rózsák — Keringő
8. *Verdi:* Rigoletto — Ábránd

9. *Bloch:* Magyar nyitány
10. *Lincke:* Bosporuson — Intermezzo
11. *Bizet:* Carmen — Ábránd
12. *Ganne:* Cigánynő — Mazurka

Karnagy: WIESCHENDORFF HENRIK tanár.

1914. július 4-én, szombaton:

D. u. 5—7-ig

1. *Sousa:* Kadét induló
2. *Strauss:* Denevér — Nyitány
3. *Eilenberg:* Májusi idyll
4. *Enna:* A boszorkány — Kar és induló

5. *Götz:* A makrancos hölgy — Nyitány
6. *Bizet:* Carmen — Bevezetés és kar
7. *Fall:* Dollárkirálynő — Egyveleg
8. *Wieschendorff:* Aranyhajú — Mazurka

Este 1/2 9—1/2 12-ig

BEETHOVEN—WAGNER—LISZT-ESTÉLY

Beethoven:
1. Egmont nyitány
2. Prometeus — 4. és 5. tétel
3. III. Leonóra nyitány

Wagner:
4. Bolygó hollandi — Nyitány
5. Parsifal — Előjáték
6. Istenek alkonya — Gyászinduló

Liszt:
7. Tasso — Szimfoniai költemény
8. E-dur Polonaise
9. I. magyar rapsódia

Karnagy: REINER FRIGYES, szász kir. udv. karmester.

1914. július 5-én, vasárnap:

D. u. 5—7-ig

1. *Ganne:* Marche Russe
2. *Brüll:* Arany kereszt — Nyitány
3. *Yradir:* La Paloma — Mexikói népdal
4. *Goldmark:* A házi tücsök — Ábránd

5. *Suppé:* Pique Dame — Nyitány
6. *Stojanovits:* Csárdás — Balletzene
7. *Komzák:* Klasszikus és kedélyes — Egyveleg

Este 1/2 9—1/2 12-ig

NÉPSZERŰ-ESTÉLY

1. *Szikla:* Álom ballet — Induló
2. *Doppler:* Ilka — Nyitány
3. *Puccini:* Pillangó kisasszony — Ábránd
4. *Meyerbeer:* Fáklyatánc

5. *Littolf:* Robespierre nyitány
6. *Hubay:* Hejre Kati — Csárdajelenet
7. *Tschaikowsky:* *a)* A templomban — Jellemkép
   b) Barcarola
8. *Verdi:* Aida — Nagy ábránd

9. *Wagner:* Rienzi — Nyitány
10. *Kálmán:* Cigányprimás — Keringő
11. *Gounod:* Faust — Ábránd
12. *Wiegand:* Pezsgős galopp

Karnagy: WIESCHENDORFF HENRIK tanár.

1914. július 6-án, hétfőn:

Délután 5—7-ig

1. *Herold:* Győzelmi örömindító
2. *Abert:* Astorga — Nyitány
3. *Humperdinck:* Jancsi és Juliska — Ábránd
4. *Langey:* A karaván — Jellemkép

5. *Hubay:* A falu rossza — Nyitány
6. *Strauss:* Ezeregy éjszaka — Keringő
7. *Zeller:* A madarász — Egyveleg
8. *Translateur:* Japáni nászinduló

Este 1/2 9—1/2 12-ig

NÉPSZERŰ-ESTÉLY

1. *Meyerbeer:* Fáklyatánc
2. *Weber:* Euryanthe — Nyitány
3. *Lincke:* Bosporuson — Török intermezzo
4. *Zichy:* Roland mester — Ábránd

5. *Bellini:* Norma — Nyitány
6. *Berlioz:* Benvenuto Cellini — Két motivum
7. *Wieschendorff:* Fellegvárak — Keringő
8. *Wagner:* Tannhäuser — Nagy ábránd

9. *Rossini:* Tell Vilmos — Nyitány
10. *Braga:* Szerenád hegedű, gordonka és hárfára
    Előadják: *Hennrichs Walther* hangversenymester, *De Souza Henriquez* gordonkaművész és *Takáts Izor* hárfaművész.
11. *Gounod:* Faust — Ábránd
12. *Wiegand:* Pezsgős galopp

Karnagy: WIESCHENDORFF HENRIK tanár.

A M. KIR. KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL KÖNYVTÁRA

A SZÉKESFŐVÁROSI ÁLLATKERT HELYSZINRAJZA

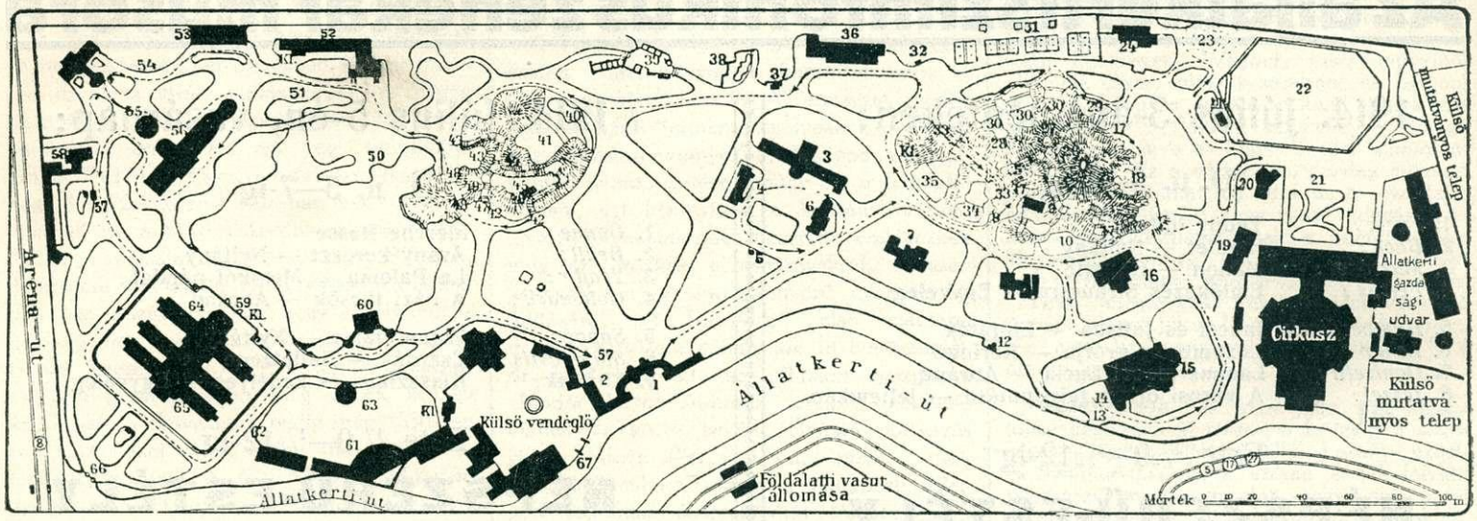

JELMAGYARÁZAT:

Az állatkertbe vezető villamosok számai: 5. 15. 17. 21. 23. 25. 27. 37. 73. 75. közúti, 8. 10. 12. 48. városi villamos vasút. — F. J. földalatti villamos vasút. Omnibusz.

A térképen látható számok az útmutató szövegére utalnak.

—➤ az útmutató leírásában követett útirány

Kl. = klozet.

1. Főkapu
2. Igazgatóság
3. Majmok
4. Rágcsálók
5. Mókusház
6. Erszényesek
7. Szarvasok
8. Juhok
9. Tejcsarnok
10. Antilopok
11. Bölények
12. Cukorkaárusitás
13. Kapu
14. Néprajzi gyüjtemény
15. Vasfagbörüek
16. Zsiráfok
17. Turista-út
18. Vendéglő
19. Tevefélék
20. Disznófélék
21. Gyermekek játszóhelye
22. Sport-pálya
23. Lovagló és kocsikázó-pálya
24. Zebraistálló
25. 26. 27. 28. Kecskefélék
29. Kis medvék
30. Nagy medvék
31. Kutyák
32. Süteményárusitás
33. Átjáró az oroszlánházon át
34. Tigrisbarlang
35. Oroszlánbarlang
36. Kisragadozók
37. Hüsitő italok árusitása
38. Vidrató
39. Várrom
40. Fókató
41. Jegesmedvék
42. Turista-út
43. Rozsomák
44. Nyestfélék
45. Rénszarvasok
46. Norvég ház
47. Hófajdok
48. Alagút-átjáró
49. Bejárat a mozgófényképekhez
50. Uszómadarak
51. Gázlók, kacsák
52. Fácános
53. Sasok
54. Struccok
55. Kisebb tóparti madarak
56. Madarak háza
57. Dohányárusitás
58. Falusi gazdaság
59. Akvárium
60. Terrárium
61. Vendéglő (Spolarits és Maloschik)
62. Kávéház
63. Zenepavillon
64. Kávéházi terrasz
65. Pálmaház bejarata
66. Aréna-úti kapu
67. Gundel-féle vendéglő

HIRDETÉSEK

Amerikai Cipő

Részvénytársaság

Budapest

IV., Kigyó-tér 1. szám (Királyi bérpalota); V., Dorottya-utca 5—7. szám (Hitelbankpalota); VII., Erzsébet-körút 42. szám.

ANTAL ÉS HOSZÚ

VII. KER., RÁKÓCZI-ÚT 18.

A FŐVÁROS LEGSZEBB DIVATÁRUHÁZA MEGNYILT

Székesfővárosi házinyomda 1914.